

HIILINEUTRAALI
POHJOIS-SAVO

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen riskikortit Pohjois-Savon kunnille

Saara Karkulahti 13.2.2025

Projektipäällikkö, ilmastoasiantuntija
Hiilineutraali Pohjois-Savo – vastuullisesti ja vaikuttavasti (HIPOVA)
Pohjois-Savon ELY-keskus

HIILINEUTRAALI
POHJOIS-SAVO

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Pohjois-Savon liitto

Euroopan unionin
osarahoittama

HIILINEUTRAALI
POHJOIS-SAVO

Hiilineutraali Pohjois-Savo - vastuullisesti ja vaikuttavasti (HIPOVA)

Pohjois-Savon
ilmastotiekartan
toimeenpano, seuranta
ja päivittäminen

Ilmastomuutokseen
sopeutuminen
suunnitelmallisesti,
laajalla verkostolla

Vahva ilmastokulttuuri
ympäristö-
vastuullisuustyön ja
ympäristö-dialogin
menetelmin

Ilmastoviestintää
vaikuttavasti ja
saavutettavasti

Rahoitus

Pohjois-Savon liitto / EAKR
Pohjois-Savon kehittämisrahasto
Pohjois-Savon ELY-keskus

Toteutusaika

1.3.2024 –
31.12.2026

Budjetti

889 906 €

HIILINEUTRAALI
POHJOIS-SAVO

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Pohjois-Savon liitto

Euroopan unionin
osarahioittama

Ilmastomuutokseen sopeutuminen ja ilmastoriskien hallinta

HIILINEUTRAALI
POHJOIS - SAVO

Ilmastonmuutoksen riskianalyysit Pohjois-Savon kunnille

HIILINEUTRAALI
POHJOIS - SAVO

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Pohjois-Savon liitto tukee
maakunnan
menestystä

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Pohjois-Savon ilmastomuutoksen riskianalyysi

HIILINEUTRAALI
POHJOIS-SAVO

- Tavoitteena:
 - Ennakoida ilmastomuutoksen alueellisia riskejä
 - Parantaa maakunnan ja sen kuntien valmiuksia varautua ja sopeutua muuttuvaan ilmastoon
 - Tuottaa kokonaiskuva maakunnallisen sopeutumistyön tarpeista.
- Työhön osallistui kuntien, maakuntaliiton, ELY-keskuksen, tutkimus- ja koulutuslaitosten, alueellisten kehitysyhtiöiden ja yritysten edustajia.
- Maakunnallisen riskianalyysin lisäksi toteutettiin kuntien riskikortit
 - Riskikorteissa on tunnistettu keskeisimpiä toimenpiteitä ilmastomuutokseen sopeutumiseksi sekä kehityskohteita sopeutumistyön edistämiseksi.

Riskianalyysi ja riskikortit toteutettiin Hiilineutraali Pohjois-Savo hankkeessa, jota koordinoi Pohjois-Savon ELY-keskus.

HIILINEUTRAALI
POHJOIS-SAVO

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Pohjois-Savon liitto tukee
maakunnan
menestystä

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahoitus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

HIILINEUTRAALI
POHJOIS-SAVO

SATEISUUS

- Sadannan lisääntyminen
- Rankkasateet
- Viistosateet
- Lisääntyvät hulevedet
- Kevättulvat
- Maaperän kosteuden kasvu
- Vesien aiheuttama eroosio
- Äärikuivuus
- Sadannan lisääntyminen

TALVIOLOSUHTEIDEN MUUTOS

- Jäätymis-sulamissyklit
- Talvisateisuuden kasvu
- Talvitulvat
- Routimisen muutokset
- Vähentynvä lumipeite
- Eroosion lisääntyminen
- Lumimyrskyt
- Jääpeitteen muutokset
- Lisääntyneet pakkaspiikit

MYRSKYT

- Voimistuvat myrskyt
- Kova tuuli
- Kesämyrskyt ja sateet
- Talvimyrskyt
- Sateisuuden kasvu ja tulvariskit

LÄMPÖTILAN NOUSU

- Lisääntyvät hellejaksot
- Vaikutukset lumi- ja jääpeitteeseen
- Routaolosuhteiden muutos
- Vesien lämpötilan nousu
- Kuivuus
- Vaikutukset kaupunkivihreään
- Rakennetun ympäristön kuumuus

LUONTOKATO

- Eliöiden elinympäristön muutos
- Vieraslajien leviäminen
- Kasvuolosuhteiden muutos
- Kasvukauden pidentyminen
- Kasvillisuusvyöhykkeiden muutokset
- Vaikutus kaupunkivihreään
- Tautiriskit, mm. puutiaisten levittämät taudit

LÄHDEAINEISTO

**Ilmastomuutoksen
riskianalyysit Pohjois-Savon
kunnille –raportti ja kuntien
riskikortit, Ramboll Finland Oy
7/2023**

**Lisätietoja:
hiilineutraalipohjoissavo.fi**

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Pohjois-Savon liitto tukee
maakunnan
menestystä

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysväline

Maakunnan ja kuntien ilmastoriskit

HIILINEUTRAALI
POHJOIS-SAVO

Työn tuloksena laadittiin kaikille Pohjois-Savon kunnille kuntakohtaiset riskikortit. Riskikorteissa on huomioitu paikallisia riskejä, toimenpiteitä sekä kehityskohteita. Riskikortit eivät kata kaikkia sopeutumisen toimenpiteitä eri osa-alueilta vaan niihin on koottu merkittävimpiä, työn aikana esiin nousseita aiheita. Riskikortit toimivat pohjana kunnan sopeutumistyön edistämisessä.

Ilmastonmuutoksen maakunnalliset riskit on määritetty viiden ilmiön avulla:

Perustiedot

- Asukasluku 20 958 (2021)
- Pinta-ala 872 km², vesistön osuus pinta-alasta 12,5 %
- Taajama-aste 75,2 % (2020)
- Kunta tunnetaan seuraavista: Metalliteollisuus (Ponsse), saha- ja puunjalostusteollisuus, teknologiateollisuus, elintarviketeollisuus (Olvi), betonteollisuus (Parma), maa- ja metsätalous, matkailu ja tapahtumat

Kunnan ilmastotyötä ohjaavat asiakirjat ja ohjelmat

- Iisalmen ilmastosuunnitelma vuoteen 2035
- Ylä-Savon seudullinen ilmasto-ohjelma vuoteen 2035
- Iisalmen resurssiviisauden toimintasuunnitelma 2018-2050
- Iisalmen kaupunkistrategia 2030: Ympäristövastuullisuus yksi arvoista

Tunnistetut riskit

- Rankkasateiden aiheuttamat haasteet hulevesien hallinnalle sekä hulevesien ravinteiden ja haitta-aineiden vaikutukset purkuvesien ja pohjavesien laatuun.
- Puhtaan veden vähenemisen vaikutukset elintarviketeollisuuteen ja maatalouteen.
- Maa- ja metsätalouden sopeutuminen ilmastomuutokseen kun työmenetelmät ja kasvilajit eivät enää sovellu ja tuholaiset lisääntyvät.
- Sään ääri-ilmiöiden vaikutukset rakennettuun ympäristöön, liikenteeseen ja tietoliikenteeseen sekä vesihuoltoon, energian tuotantoon ja niiden toimintavarmuuteen.
- Teollisuuden alojen riittävä sopeutuminen ja varautuminen ilmastomuutokseen.
- Vesistöjen ääreen sijoittuva rakentamisen haavoittuvuus ääri-ilmiöiden ja erityisesti sadannan lisääntyessä.
- Rakennettujen kulttuuriympäristöjen tuhoutuminen tai häviäminen ilmastomuutoksen seurauksena.
- Sään ääri-ilmiöiden aiheuttama riski ihmisten terveydelle ja turvallisuudelle.
- Kesäsateisuuden lisääntymisen vaikutus tapahtumien kävijämäärin.
- Kaupunkivihreä ei tue luonnon monimuotoisuutta riittävästi.

Keskeiset toimenpiteet

- Pohjavesien ja vesistöjen suojelu maankäytön suunnittelussa ja hulevesien hallinnassa sekä pohjavesien suojelu puhtaan vedensaannin turvaamiseksi.
- Hulevesien käsittely siellä missä ne syntyvät ja niille riittävien aluevarauksien varaaminen kaavoituksessa.
- Energiantuotannossa sään ääri-ilmiöihin varautuminen (esim. riittävät varavoimalähteet) ja uusiutuvaan energiaan siirtyminen.
- Ilmastomuutoksen ja sään ääri-ilmiöiden huomioiminen infrarakentamisen, infran ja rakennusten ylläpidon menetelmissä ja materiaaleissa sekä rakennusten suunnittelussa ja kunnostuksessa (mm. rakennusten riittävästä jäähdytyksestä huolehtiminen lämpötilojen nousuun varautumiseksi).
- Rakennetun kulttuuriympäristön peruskorjaus huomioiden sään ääri-ilmiöiden lisääntyminen ja resurssiviisaus. Rakennetun kulttuuriympäristön korjausohjelmien ja hoitosuunnitelmien tulisi huomioida ilmastomuutoksen vaikutukset.
- Teollisuuden prosessien kehittäminen energiatehokkaammiksi ja energiaomavaraisuuden ja huoltovarmuuden lisääminen (mm. uusiutuvan energian lisääminen).
- Ilmastomuutoksen kestävien lajien ja työmenetelmien kehittäminen maa- ja metsätaloudessa sekä uusien lajikkeiden hyödyntäminen niiden viljelyn mahdollistuessa Suomessa.

Kehityskohteet

- Elinkeinoelämän prosessien ja energihuollon sopeutuminen ilmastomuutokseen ja sään ääri-ilmiöihin.
- Iisalmen ilmastosuunnitelman täydentäminen sopeutumisen näkökulmasta.
- Iisalmen keskustaajaman viheraluejärjestelmän päivittäminen ilmastomuutokseen sopeutumisen näkökulmasta.
- Maa- ja metsätalouden sopeutuminen työmenetelmien ja lajistojen osalta ilmastomuutokseen.
- Rakennetun kulttuuriympäristön korjaamisessa huomioidaan sään ääri-ilmiöiden ja sadannan lisääntyminen sekä resurssiviisauden näkökulma.

Iisalmi

Mitä seuraavaksi?

- Sopeutumisen koulutus Pohjois-Savon kunta- ja maakuntapäätäjille (*helmikuu 2025*)
- Sopeutumisen toimenpiteet mukana monen kunnan ilmasto-ohjelmassa (SISU-hanke) sekä varautumis- ja valmiussuunnitelmissa
 - Kuntien valmiussuunnitelmat ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen –webinaari (*huhtikuu 2025*)
- Pohjois-Savoon laaditaan sopeutumisen suunnitelma (*valmis keväällä 2026*)
- ”Sopeudu kympillä” –kokeilut: Sopeutumisen kokeilujen hankinta (*syksy 2025-kevät 2026*)
- Yhteistyöalue Pohjoismaista hyvien käytäntöjen jakamiseksi (2026)

HIILINEUTRAALI
POHJOIS-SAVO

Aineistot

Ilmastonmuutoksen
riskianalyysit Pohjois-Savon
kunnille –raportti

Kuntien riskikortit

www.hiilineutraalipohjoissavo.fi

Saara Karkulahti

Projektipäällikkö, ilmastoasiantuntija
Hiilineutraali Pohjois-Savo – vastuullisesti ja vaikuttavasti
(HIPOVA) -hanke
+358 50 390 2765
saara.karkulahti(at)ely-keskus.fi

Anna Peltosaari

Ilmastoasiantuntija
Hiilineutraali Pohjois-Savo – vastuullisesti ja vaikuttavasti
(HIPOVA) -hanke
+358 50 3961 052
anna.peltosaari(at)ely-keskus.fi

Sonja Lehtomäki

Projektisuunnittelija
Hiilineutraali Pohjois-Savo – vastuullisesti ja vaikuttavasti
(HIPOVA) -hanke
+358 50 3962 878
sonja.lehtomaki(at)ely-keskus.fi

Tapio Kettunen

Johtava ilmastoasiantuntija, Pohjois-Savon ELY-keskus
+358 295 026 710
tapio.kettunen(at)ely-keskus.fi

**HIILINEUTRAALI
POHJOIS-SAVO**

Ollaan yhteydessä!

www.hiilineutraalipohjoissavo.fi

**HIILINEUTRAALI
POHJOIS-SAVO**

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Pohjois-Savon liitto

Euroopan unionin
osarahoittama